

**VĂN KHẮC CHĂMPA
TẠI BẢO TÀNG ĐIÊU KHẮC CHĂM – ĐÀ NẴNG**

**THE INSCRIPTIONS OF CAMPĀ
AT THE MUSEUM OF CHAM SCULPTURE IN ĐÀ NẴNG**

biên soạn
by

Arlo Griffiths, Amandine Lepoutre
William A. Southworth & Thành Phần

Liên kết và tổ chức bản thảo
Viện Viễn Đông Bác Cổ Pháp, Hà Nội
và
Trung tâm Nghiên cứu Việt Nam và Đông Nam Á
Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Việt Nam
Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh, Việt Nam

published in collaboration between
École française d'Extrême-Orient, Hanoi
and
Center for Vietnamese and Southeast Asian Studies
University of Social Sciences and Humanities
Vietnam National University Hồ Chí Minh City

VNUHCM Publishing House
Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh

2012

Bản quyền tiếng Anh và tiếng Việt
© Viện Viễn Đông Bác Cổ Pháp
Copyright of the English and Vietnamese Translation
© École française d'Extrême-Orient
All rights reserved

In lần thứ nhất / First edition: 2012
ISBN (Việt Nam): 978-604-918-015-6
ISBN (France): 978-2-85539-469-5
Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Tp. Hồ Chí Minh
Publisher: VNUHCM Publishing House

Chế bản / Layout: Diah Novitasari

Cuốn sách được xuất bản với sự tài trợ của
Hội đồng vùng Nord-Pas de Calais, Pháp
This publication was made possible by a grant from the
Regional Council Nord-Pas de Calais in France

Mục lục / Contents

Lời nói đầu / Foreword	7
Văn khắc Chăm-pa tại Bảo tàng Điêu khắc Chăm Đà Nẵng	9
Lời tựa	11
Lời giới thiệu	13
Minh họa văn bản.....	33
Chữ viết tắt	35
Tham khảo	35
C. 43 Bi kí Drang Lai	43
C. 64 Mảnh đá vỡ ở Chiên Đàn.....	57
C. 81 Bi kí Mỹ Sơn B1.....	65
C. 87 Bi kí Mỹ Sơn B6.....	69
C. 150 Rầm đá ở Ròn, tỉnh Quảng Bình.....	75
C. 152=166 và C. 157 Những phù điêu về Rāmāyaṇa, đoán định có xuất xứ từ Quảng Nam	79
C. 161 Tượng Śiva cười Bò đực (bị vỡ) ở Chiêm Sơn	83
C. 175 Phần đáy của khối kiến trúc hình vòm ở Khánh Lễ.....	87
Các yếu tố kiến trúc bằng đất nung có khắc chữ (C. 176, C. 177, và các mảnh hiện vật không có số hiệu kiểm kê).....	89
C. 181 Phù điêu ‘Những người chơi Mã cầu’.....	93
C. 182 Mảnh vỡ ở Chánh Mắm.....	95
C. 183 Đà dọc khung cửa ở Tháp Mắm.....	97
C. 184 Mảnh bệ tượng thần Dvārapāla thuộc di tích Tháp Mắm	99
C. 185 Mảnh bệ tượng thần Dvārapāla thuộc di tích Tháp Mắm	103
C. 192 Trụ Tháp Mắm.....	105
C. 211 Bi kí Khuê Trung.....	107
C. 226 Mảng bệ một bức tượng hoặc linga.....	117
C. 227+228 Hai mảnh vỡ ở An Mỹ.....	119
C. 230 Các khối phù điêu ở Mỹ Sơn E1.....	123
C. 236 Các thành phần của đài thờ Đờng Dương	127
Một mảng hiện vật do Lâm Dũ Xênh hiến tặng	129
Phụ lục: Các mảng đá của C. 66 do Lâm Dũ Xênh hiến tặng	131
Ảnh thạc bản / Plates	135
The Inscriptions of Campā at the Museum of Cham Sculpture in Đà Nẵng	173
Preface.....	175
Introduction	177
List of in-text illustrations	197
Abbreviations.....	199
Bibliography	199

C. 43 Stela from Drang Lai	205
C. 64 Broken boulder of Chiên Đàn	219
C. 81 Stela from Mỹ Sơn B1	225
C. 87 Stela from Mỹ Sơn B6.....	229
C. 150 Stone beam of Ròn in Quảng Bình	235
C. 152=166 and C. 157 Rāmāyaṇa Reliefs presumably from Quảng Nam.....	237
C. 161 Broken statue of Śiva mounted on His Bull from Chiêm Sơn.....	241
C. 175 Bottom part of architectural crown from Khánh Lễ	245
Inscribed terracotta architectural elements (C. 176, C. 177, and pieces without inventory number)	247
C. 181 Relief sculpture known as ‘The Polo Players’	251
C. 182 Fragment from Chánh Mắm.....	253
C. 183 Doorjamb from Tháp Mắm.....	255
C. 184 Pedestal fragment of a Dvārapāla from Tháp Mắm.....	257
C. 185 Pedestal fragment of a Dvārapāla from Tháp Mắm	259
C. 192 Pillar from Tháp Mắm.....	261
C. 211 Stela from Khuê Trung.....	263
C. 226 Fragment of a base for a statue or <i>līṅga</i>	271
C. 227+228 Two fragments from An Mỹ	273
C. 230 Bas-relief blocks from Mỹ Sơn E1	277
C. 236 Components of the altar from Đồng Dương.....	281
A new fragment donated by Lâm Dũ Xênh.....	283
Appendix: Fragments of C. 66 donated by Lâm Dũ Xênh.....	285

Lời nói đầu

Bảo tàng Điêu khắc Chăm Đà Nẵng (BTC) đang bảo quản và trưng bày các bộ sưu tập hiện vật quý hiếm bao gồm những kiệt tác tiêu biểu cho từng giai đoạn phát triển của nghệ thuật Chămpa từ thế kỷ VII đến thế kỷ XV.

Riêng bộ sưu tập văn khắc của BTC có một giá trị đặc biệt với các loại hình văn bia niên đại sớm, như văn khắc Mỹ Sơn thế kỷ VII, cho đến các loại hình niên đại muộn, như văn bia Drang Lai, thế kỷ XV. Nội dung văn bia đa dạng, hoặc là những bài tụng ca dâng cúng thần linh hoặc chỉ một con chữ để làm ký hiệu cho việc lắp ghép các bộ phận của một đài thờ đồ sộ như đài thờ Mỹ Sơn E1 hoặc đài thờ Đồng Dương hiện đang trưng bày tại bảo tàng. Trước nay chưa có một công trình nghiên cứu toàn diện bộ sưu tập văn bia của BTC để phục vụ đồng đảo công chúng ngoài trừ một vài bản dịch rải rác trong các tài liệu chuyên môn.

Lần này, được sự ủng hộ của các cơ quan thẩm quyền của thành phố Đà Nẵng cùng với nhiệt tâm của nhóm chuyên gia Viện Viễn Đông Bác Cổ Pháp (EFEO), bộ sưu tập văn bia của BTC đã được khảo cứu một cách tường tận. Tập sách này – một công trình nghiên cứu đầy đủ nhất cho đến nay về văn bia tại BTC – là thành quả sau ba năm hợp tác của các chuyên gia EFEO, Trung tâm Nghiên cứu Việt Nam và Đông Nam Á (Đại học Quốc gia Việt Nam tại Thành phố Hồ Chí Minh) và BTC.

Chúng tôi rất vui mừng khi tập sách này đến tay độc giả và tin tưởng rằng nó sẽ góp phần mở một cánh cửa để hiểu sâu sắc hơn về nền văn minh Chămpa vốn còn ẩn chứa nhiều điều kỳ thú.

Ngày 4/5/2012
Võ Văn Thắng
Giám đốc Bảo tàng Điêu khắc Chăm Đà Nẵng

Foreword

The Museum of Cham Sculpture at Đà Nẵng (MCS) treasures a big collection of Cham artefacts including masterpieces illustrating the phases of evolution of Champa art from the 7th to the 15th century.

Among these Cham artefacts, the collection of inscriptions deserves special attention. They include early dated examples, such as the 7th century stela inscription from Mỹ Sơn part of the permanent exhibition, as well as some examples from the latest period of intensive production of inscriptions in Champa, such as the stela from Drang Lai, dating from the 15th century. They range from extensive eulogies of the gods and kings to single characters used as signs for the composition of the elaborate pedestals of Mỹ Sơn E1 and Đồng Dương, which have central positions in the permanent exhibition. Some of them had been deciphered and translated for research purposes, but the collection of inscriptions has never been studied and made accessible for the public as a whole.

With the support of the Đà Nẵng City authorities and the engagement of a team from the École française d'Extrême-Orient (EFEO), it has been possible for us to investigate all the inscriptions in the MCS in a comprehensive way. This book, containing the first ever complete study of the inscriptions of Champa preserved at Đà Nẵng, is a fruit of three years of collaboration of the experts from EFEO and from the Center for Vietnamese and Southeast Asian Studies (Vietnam National University in Hồ Chí Minh City) with the MCS.

I am happy that this book is now in the hands of readers and strongly believe that it will open a door to better understanding the Champa civilization, which still holds so many mysteries.

4 May 2012
Võ Văn Thắng
Director, Đà Nẵng Museum of Cham Sculpture